

PRO MEMORIA

Vidmantas Daugirdas (1967–2019)

fot. R. Šilagalis

W dniu 17 lutego 2019 roku w Wilnie zmarł nagle prof. dr Vidmantas Daugirdas, wybitny litewski geograf społeczno-ekonomiczny. Serce Vidmantasa zatrzymało się w trakcie pracy nad kolejną monografią geograficzną.

Vidmantas Daugirdas urodził się 3 października 1967 roku w Pagėgiai (pol. Pojegei), w okręgu Šilutė (pol. Szyłokarczma) nad dolnym Niemnem, w historycznym regionie Małej Litwy. W 1975 roku zamieszkał wraz z rodzicami w mieście Viešvilė (pol. Wieszwile), którego pozostał gorącym patriotą. Szkołę średnią ukończył w 1985 roku w Smalininkai (pol. Smolniki) i podjął studia na kierunku geograficznym Uniwersytetu Wileńskiego. Po ukończeniu studiów w 1992 roku, został zatrudniony na macie-

rzystej uczelni. Pracę doktorską na temat: *Historyczno-geograficzna analiza podziału administracyjnego Litwy*, napisaną pod kierunkiem prof. Pauliusa Kavaliauskasa, obronił w 1997 roku. Po doktoracie był pracownikiem naukowym w Zakładzie Geografii Regionalnej Instytutu Geografii Uniwersytetu Wileńskiego. Podczas pracy w Instytucie Geologii i Geografii w Wilnie, w 2004 roku Vidmantas Daugirdas był współorganizatorem, wraz z Katedrą Geografii Politycznej i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Łódzkiego, IX Międzynarodowej „Łódzkiej” Konferencji z Geografii Politycznej na temat: *Role of the borderlands in the united Europe*, której obrady przeprowadzono w polskich Wigrach (lit. Vigriai) i litewskim Vištitis (pol. Wisztyniec). W 2012 roku rozpoczął równoległe pracę na stanowisku adiunkta w Instytucie Geografii Człowieka i Demografii Litewskiego Centrum Badań Społecznych w Wilnie.

Zainteresowania badawcze V. Daugirdasa koncentrowały się zasadniczo na czterech dyscyplinach: geografii kultury, geografii ludności, geografii politycznej oraz geografii historycznej. Vidmantas Daugirdas był współautorem wartościowych monografii geograficznych – *Litewskie regiony metropolitalne. Przestrzenne zróżnicowanie populacji na początku XXI w.* w 2017 roku, ponad 60 artykułów naukowych opublikowanych w najważniejszych litewskich czasopismach geograficznych, ale także za granicą (w tym w Polsce m.in. w „Region and Regionalism”, „Geopolitical Studies”, „Europa XXI”). Opracował także dwie mapy do Narodowego Atlasu Litwy: *Litwini na świecie i litewskie przedstawicielstwa gospodarczo-kulturalne* (2008) oraz *Narodowości w Europie* (2009). Był inicjatorem 3 narodowych litewskich projektów badawczych, 6 projektów regionalnych, ponadto kierował ponad 20 innymi projektami naukowymi. Jest autorem dwóch podręczników akademickich: *Teorie rozwoju społecznego* (2000) i *Geografia kultury: ewolucja idei determinizmu geograficznego* (2008) i współautorem podręcznika szkolnego do geografii dla klasy 9 (2005, 2013). W ostatnich latach zajmował się problematyką depopulacji obszarów wiejskich, czego plonem była monografia wydana pod Jego redakcją zatytułowana *Słabo zaludnione obszary Litwy* (2013). W miesiącach poprzedzających przedwczesne odejście prowadził studia nad zróżnicowaniem regionalnym dobrobytu na Litwie, czego plonem miała być kolejna monografia.

Wyniki swoich badań prezentował na ponad 50 konferencjach naukowych, w tym 36 międzynarodowych w kraju i za granicą. Był stałym uczestnikiem serii konferencji z geografii politycznej i geografii komunikacji, organizowanych począwszy od lat 90. XX w. przez prof. Jerzego Kitowskiego z Uniwersytetu Rzeszowskiego w Polańczyku i Arłamowie.

Był bardzo dobrym dydaktykiem, szczególnie cenionym przez studentów przygotowujących prace na stopień magistra i doktorantów. Wypromował pięciu doktorów.

V. Daugirdas był członkiem Rady Redakcyjnej czasopisma naukowego „Geografijos metraštis” („Annales Geographicae, The Geographical Yearbook”) wydawanego przez Litewskie Towarzystwo Geograficzne, Centrum Badań Przyrody i Litewskie Centrum Badań Społecznych i aktywnym członkiem Litewskiego Towarzystwa Geograficznego.

V. Daugirdas był gorącym litewskim patriotą. W kluczowym momencie dziejów Litwy, kiedy ważyły się losy jej niepodległości od ZSRR, aktywnie działał w Ruchu Odrodzenia „Sąjūdis” oraz był ochotnikiem w Narodowych Siłach Obrony. Z racji miejsca urodzenia deklarował się, nieco żartobliwie, jako Żmudzin. Był zarazem orędownikiem dobrych relacji z Polską, współpracował z polskimi geografami na wielu płaszczyznach i miał pośród nich licznych przyjaciół. Od

2012 roku był członkiem zagranicznym Rady Naukowej czasopisma „Studia z Geografii Politycznej i Historycznej” wydawanego przez Uniwersytet Łódzki.

Vidmantas Daugirdas był człowiekiem lubianym w środowisku geografów, także polskich, był niezwykle uczynny, towarzyski, przyjazny i zawsze uśmiechnięty, otwarty na współpracę, również tą ponadgraniczną.

Jego artystyczna dusza sprawiała, że był dobrym kompanem podczas wieczornych biesiad po zakończeniu całodziennych badań terenowych lub obrad konferencji naukowych. Już w młodości zainteresował się muzyką i poezją. Grał na gitarze, komponował muzykę do poezji Henrikasa Radauskasa i innych poetów oraz śpiewał. Jeszcze jako student został laureatem konkursu poetyckiego „Jesień Filologii” (Filologijos ruduo). Cechowała Go bezpośrednio w kontaktach i otwartość na innych ludzi, ale jego hobby kojarzy się raczej z izolacją i samotnością. Był bowiem zamiłowanym wędkarzem i grzybiarzem, samotnie wędrował po kraju dążąc do bliskiego kontaktu z ojczystą przyrodą, którą kochał i chronił.

Vidmantas osierocił żonę Aušrę i dwie córki Viltę i Austęję. Pochowany został nad Niemnem, w grobie matki na cmentarzu w Veliuona (pol. Wielona). Litewska społeczność naukowa utraciła wybitnego naukowca, nauczyciela i przyjaciela, a z racji licznych związków z naszym krajem jest to również strata dla geografii polskiej. Vidmantas pozostanie w naszej pamięci, a jego prace naukowe jeszcze długo będą inspirować do dalszych studiów nad geografią społeczną Litwy.

Marek Sobczyński
Uniwersytet Łódzki
Wydział Nauk Geograficznych
Katedra Geografii Politycznej, Historycznej i Studiów Regionalnych
e-mail: marek.sobczynski@geo.uni.lodz.pl